Kohtulahendite kogumik

KOHTUJURISTI ETTEPANEK
EVGENI TANCHEV
esitatud 5. märtsil 2020[1]

Kohtuasi C-550/18

Euroopa Komisjon
versus

Iirimaa

Liikmesriigi kohustuste täitmata jätmine – ELTL artikkel 258 – Direktiiv (EL) 2015/849 – Rahapesuvastane tegevus – ELTL artikli 260 lõige 3 – Seadusandlikus menetluses vastu võetud direktiivi ülevõtmise meetmetest teatamata jätmine – Rahalised karistused – Põhisumma maksmine

I. Sissejuhatus

1. Käesolevas asjas on Euroopa Komisjon palunud algatada ELTL artikli 258 alusel rikkumismenetluse Iirimaa vastu, kuna Iirimaa ei ole võtnud vajalikke meetmeid, et võtta 26. juuniks 2017 üle Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2015. aasta direktiiv (EL) 2015/849, mis käsitleb finantssüsteemi rahapesu või terrorismi rahastamise eesmärgil kasutamise tõkestamist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 648/2012 ja tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2005/60/EÜ ja komisjoni direktiiv 2006/70/EÜ,[2] või igal juhul ei ole komisjonile nendest meetmetest teatanud.

2. Samuti palub komisjon ELTL artikli 260 lõike 3 alusel mõista Iirimaalt välja põhisumma lõpliku suurusega 2 766 992,00 eurot selle eest, et Iirimaa on rikkunud oma kohustust teatada direktiivi 2015/849 ülevõtmise meetmetest. Samuti nõudis ta algul karistusmakset 17 190,60 eurot päevas, kuid loobus sellest nõudest menetluse käigus.

3. Seega pakub käesolev kohtuasi Euroopa Kohtule võimaluse kujundada ELTL artikli 260 lõiget 3 käsitlevat kohtupraktikat, mis tuleneb 8. juuli 2019. aasta põhjapanevast kohtuotsusest komisjon *vs.* Belgia (ELTL artikli 260 lõige 3 – kiired võrgud).[3] ELTL artikli 260 lõige 3 on Lissaboni lepinguga kehtestatud oluline säte, mis võimaldab komisjonil paluda, et Euroopa Kohus algataks ELTL artikli 258 alusel rikkumismenetluse, põhjendusel, et liikmesriik „ei ole täitnud seadusandliku menetluse kohaselt vastuvõetud direktiivi ülevõtmise meetmetest teatamise kohustust“, ja ühtlasi määraks sellele liikmesriigile rahalisi karistusi.

1 Algkeel: inglise.

2 ELT 2015, L 141, lk 73.

3 C-543/17, EU:C:2019:573. ELTL artikli 260 lõikega 3 on olnud seotud ka mitu varasemat kohtuasja, kuid need võeti tagasi enne, kui Euroopa Kohus oma otsuse tegi. Nendest kohtuasjadest kahte käsitlesid kohtujurist Wathelet' ettepanek kohtuasjas komisjon *vs.* Poola (C-320/13, ei avaldata, EU:C:2014:2441) ja minu ettepanek kohtuasjas komisjon *vs.* Hispaania (ELTL artikli 260 lõige 3 – hüpoteeklaen) (C-569/17, EU:C:2019:271), millel peatun oma analüüsis edaspidi.

4. Euroopa Kohus lahendab käesolevat kohtuasja paralleelselt kohtuasjaga komisjon *vs.* Rumeenia (C-549/18), milles esitan oma ettepaneku täna. Mõlemas kohtuasjas on tekkinud kaks olulist küsimust, mis puudutavad esiteks seda, kas komisjon peab põhjendama oma otsust tugineda ELTL artikli 260 lõikele 3, ja teiseks selle sätte alusel määratava põhisumma hindamist. Seepärast võimaldab nendes kohtuasjades tekkinud küsimuste sarnasus mul korduste vältimiseks viidata nimetatud kohtuasjas esitatud ettepanekule. Käesolevas asjas on tekkinud ka eraldi küsimused seoses sellega, kas meetmed, millest on teatatud menetluse käigus, kujutavad endast kohustuste täitmist ELTL artikli 258 ja artikli 260 lõike 3 tähenduses.

5. Kinnitan käesolevas ettepanekus, et Iirimaa on oma kohustused ELTL artikli 258 tähenduses täitmata jätnud ja teen Euroopa Kohtule ettepaneku mõista välja põhisumma ELTL artikli 260 lõike 3 alusel.

II. Õiguslik raamistik

6. Direktiivi 2015/849 artikli 67 lõikes 1 on sätestatud:

„Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid 26. juuniks 2017. Nad edastavad kõnealuste normide teksti viivitamata komisjonile.

Kui liikmesriigid need normid vastu võtavad, lisavad nad nende ametlikul avaldamisel nendesse normidesse või nende normide juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.“

7. Vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2018. aasta direktiivi (EL) 2018/843, millega muudetakse direktiivi (EL) 2015/849, mis käsitleb finantssüsteemi rahapesu või terrorismi rahastamise eesmärgil kasutamise tõkestamist, ning millega muudetakse direktiive 2009/138/EÜ ja 2013/36/EL,[4] artikli 1 lõikele 42 asendati direktiivi 2015/849 artikli 67 lõike 1 järgmise sõnastusega:

„1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt 26. juuniks 2017.

Liikmesriigid kohaldavad artikli 12 lõiget 3 alates 10. juulist 2020.

Liikmesriigid loovad artiklis 30 osutatud registrid hiljemalt 10. jaanuariks 2020, artiklis 31 osutatud registrid hiljemalt 10. märtsiks 2020 ning artiklis 32a osutatud automatiseeritud keskmehhanismid hiljemalt 10. septembriks 2020.

[…]

Liikmesriigid edastavad käesolevas lõikes osutatud normide teksti viivitamata komisjonile.

Kui liikmesriigid need normid vastu võtavad, lisavad nad nende ametlikul avaldamisel nendesse või nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.“

4 ELT 2018, L 156, lk 172.

III. Kohtueelne menetlus ja menetlus Euroopa Kohtus

8. Komisjon, kellele oli ettenähtud tähtaja raames 26. juuniks 2017 teatatud ühest ülevõtmismeetmest, mis kujutas endast direktiivi 2015/849 artikli 30 lõike 1 esimese lõigu ülevõtmist, saatis Iirimaale 18. juuli 2017. aasta ametliku kirja, paludes tal teatada ülejäänud nõutud ülevõtmismeetmetest kahe kuu jooksul alates selle kirja saamisest.

9. Vastuskirjas, mille kuupäev on 13. september 2017, teatas Iirimaa komisjonile direktiivi 2015/849 ülevõtmise meetmete edenemisest.

10. Põhjendatud arvamuses, mille kuupäev on 8. märts 2018, märkis komisjon, et Iirimaa ei ole talle ikka veel teatanud edasistest direktiivi 2015/849 ülevõtmise meetmetest, ja palus tal seda teha kahe kuu jooksul alates selle põhjendatud arvamuse kättesaamisest.

11. Iirimaa teatas komisjonile 4. mai 2018. aasta vastuses sellele põhjendatud arvamusele direktiivi 2015/849 ülevõtmise meetmete täiendavast edenemisest.

12. Asudes seisukohale, et Iirimaa ei ole ikka veel võtnud täiendavaid meetmeid direktiivi 2015/849 ülevõtmiseks ega niisugustest meetmetest teatanud, otsustas komisjon 19. juulil 2018 paluda, et Euroopa Kohus algataks rikkumismenetluse.

13. Hagiavalduses, mille komisjon esitas Euroopa Kohtule 27. augustil 2018, palus ta ELTL artikli 258 ja artikli 260 lõike 3 alusel algatada käesoleva kohtuasja järgmiste nõuetega:

– esiteks tuvastada, et kuna Iirimaa ei ole 26. juuniks 2017 võtnud kõiki direktiivi 2015/849 ülevõtmiseks vajalikke meetmeid või vähemalt ei ole nendest meetmetest teatanud, on ta rikkunud selle direktiivi artikli 67 lõikest 1 tulenevaid kohustusi;

– teiseks mõista Iirimaalt direktiivi 2015/849 ülevõtmise meetmetest teatamise kohustuse täitmata jätmise eest välja karistusmakse 17 190,60 alates Euroopa Kohtu otsuse kuupäevast;

– kolmandaks mõista Iirimaalt välja põhisumma suurusega 4701,20 eurot päevas, mis korrutatakse rikkumise kestuse päevade arvuga, kusjuures minimaalne põhisumma on 1 685 000 eurot; ja

– neljandaks mõista Iirimaalt välja kohtukulud.

14. Kostja vastuses, mis on esitatud 14. novembril 2018, palub Iirimaa Euroopa Kohtul:

– esiteks jätta hagi rahuldamata; ja

– teiseks mõista kohtukulud välja komisjonilt.

15. Repliigis, mille komisjon esitas 18. jaanuaril 2019, märkis ta, et hoolimata ülevõtmismeetmetest, millest teatati 29. novembril 2018, on direktiivi 2015/849 täielikuks ülevõtmiseks endiselt vaja võtta veel meetmeid selle direktiivi 11 sätte suhtes.[5] Seepärast jäi komisjon küll oma nõude juurde, kuid vähendas nõutava karistusmakse päevasumma 7358,40 euroni ja palus Euroopa Kohtul välja mõista põhisumma 2 439 922,80 eurot, millele lisandub 2014,80 eurot päevas ülevõtmismeetmetest teatamata jätmise eest alates 29. novembrist 2018.

5 Komisjon tuvastas oma repliigis ülevõtmise lüngad seoses järgmiste direktiivi 2015/849 sätetega: 1) artikli 30 lõike 1 teine lõik; 2) artikli 30 lõige 2; 3) artikli 30 lõige 7; 4) artikli 31 lõiked 1 ja 2; 5) artikli 31 lõige 3; 6) artikli 31 lõige 7; 7) artikli 47 lõige 2; 8) artikli 47 lõige 3; 9) artikli 48 lõiked 5–9; 10) artikli 61 lõige 3 ning 11) artikli 62 lõige 2.

16. Vastusepliigis, mis on esitatud 4. märtsil 2019, väitis Iirimaa, et ta on täitnud direktiivi 2015/849 ülevõtmise kohustuse meetmetega, millest ta teatas 29. novembril 2018, kuid märkis, et ta on astunud edasisi samme, et lahendada komisjoni mured, millele on repliigis viidatud.

17. Komisjon teatas 27. novembri 2019. aasta kirjas Euroopa Kohtule, et hoolimata vastusepliigis esitatud selgitustest ja edasistest ülevõtmismeetmetest, millest teatati 30. jaanuaril 2019 seoses direktiivi 2015/849 artikli 31 lõigetega 1, 2, 3 ja 7 ning 27. märtsil 2019 seoses sama direktiivi artikli 30 lõike 1 teise lõiguga ning lõigetega 2 ja 7, on endiselt vaja võtta veel meetmeid direktiivi 2015/849 artikli 47 lõike 2 ja artikli 48 lõigete 5–8 ülevõtmiseks. Nii jäi komisjon oma nõude juurde, kuid vähendas nõutava karistusmakse päevasumma 2452,80 euroni ja palus Euroopa Kohtul välja mõista põhisumma 2 598 420,40 eurot, millele lisandub 671,60 eurot päevas ülevõtmismeetmetest teatamata jätmise eest alates 27. märtsist 2019.

18. Iirimaa teatas Euroopa Kohtule 6. detsembri 2019. aasta kirjas, et ta on esitanud 22. novembril 2019 ja 3. detsembril 2019 komisjonile ajakohastatud vastavustabelid, millest esimest ei võtnud komisjon oma 27. novembri 2019. aasta kirjas arvesse.

19. Eestile ja Prantsusmaale anti 11. ja 12. veebruari 2019. aasta otsustega luba astuda menetlusse Iirimaa nõuete toetuseks. Komisjon ja Iirimaa esitasid Eesti ja Prantsusmaa esitatud menetlusse astujate seisukohtade kohta oma seisukohad vastavalt 24. mail 2019 ja 5. juunil 2019.

20. Kohtuistungil, mis peeti 10. detsembril 2019, esitasid oma suulised seisukohad komisjon Eesti, ja Iirimaa.

21. Kohtuistungil kinnitas komisjon, et ülevõtmismeetmetega, millest teatati 22. novembril 2019 seoses direktiivi 2015/849 artikli 48 lõigetega 5–8, ja nendega, millest teatati 3. detsembril 2019 seoses sama direktiivi artikli 47 lõikega 2, on Iirimaa oma kohustused täitnud. Seepärast loobus komisjon osaliselt oma hagist nii, et ta ei nõua enam päevamääraga karistusmakse väljamõistmist. Lähtudes sellest, et Iirimaa täitis oma kohustused 3. detsembriks 2019, määras komisjon nõutava põhisumma 2 766 992,00 eurole.

IV. Poolte seisukohtade kokkuvõte

A. Kohustuste täitmata jätmine ELTL artikli 258 tähenduses

22. Komisjoni väitel ei võtnud Iirimaa, kes teatas ühestainsast meetmest, millega võeti üle üks osa direktiivi 2015/849 artikli 30 lõikest 1, direktiivi 2015/849 artiklis 67 ette nähtud tähtajaks, 26. juuniks 2017 kõiki vajalikke meetmeid või jättis nendest meetmetest teatamata. Samuti ei nõustu komisjon, et riigisisesed meetmed, millega on üle võetud varasem rahapesuvastane direktiiv,[6] tagab direktiivi 2015/849 ülevõtmise, sest viimati nimetatud direktiiviga seati sisse olulisi muudatusi. Iirimaa ei ole teatanud ühestki niisugusest meetmest seoses direktiivi 2015/849 ülevõtmisega. Samuti ei ole Iirimaa esitanud selle direktiivi põhjenduse 67 kohast vastavustabelit, mis selgitaks selle direktiivi sätete ja nendele vastavate riigisiseste meetmete sätete vahelisi seoseid.

23. Komisjon märgib, et ülevõtmismeetmetega, millest teatati 29. novembril 2018, võttis Iirimaa direktiivi 2015/849 suures osas üle, kuid ülevõtmisel jäid teatavad lüngad. Komisjon toonitab, et direktiivis 2018/843 ette nähtud ülevõtmistähtaja pikendamine on seotud üksnes direktiivi 2015/849 artiklites 30 ja 31 sätestatud kohustusega luua keskregistrid, mitte teiste samas direktiivis, sealhulgas

6 Nimelt direktiiv 2005/60: vt käesoleva ettepaneku punkt 1.

nendes artiklites sätestatud kohustustega. Nagu komisjon kohtuistungil rõhutas, oli Iirimaa kohustatud võtma ülevõtmismeetmed lünkade kõrvaldamiseks seoses direktiivi 2015/849 artikli 47 lõikega 2 ja artikli 48 lõigetega 5–8[7] ning täitis seega oma kohustused meetmetega, millest teatati hiljemalt 3. detsembril 2019.

24. Iirimaa märgib, et direktiivi 2015/849 ülevõtmiseks oli vaja võtta vastu õigusaktid, millega pidi eeldatavasti lõpule jõutama novembris 2018. Ta võttis ette pikema ülevõtmise, et tagada selle direktiivi tõhusus, ning selleks ajaks, kui komisjon esitas käesoleva hagi, oli eelnõuga juba kaugele jõutud.

25. Iirimaa väitel on direktiivis 2015/849 suuresti, ehkki muudatustega, korratud varasema rahapesuvastase direktiivi sätteid ja seega tagavad meetmed, millega see direktiiv üle võeti, osaliselt ka direktiivi 2015/849 ülevõtmise. Nagu Iirimaa kohtuistungil rõhutas, täitis ta oma kohustused ülevõtmismeetmetega, millest ta teatas 29. novembril 2018. Ta ei nõustu komisjoni väitega ülevõtmise lünkade kohta ja väidab, et igal juhul on need lüngad marginaalsed ning Iirimaa on teinud jõupingutusi komisjoni murede lahendamiseks.

B. ELTL artikli 260 lõike 3 kohaldamine

26. Tuginedes oma teatisele ELTL artikli 260 lõike 3 rakendamise kohta,[8] märgib komisjon, et see, et Iirimaa on jätnud täitmata direktiivi 2015/849 artiklist 67 tuleneva kohustuse ülevõtmismeetmetest teatada, kuulub ELTL artikli 260 lõike 3 kohaldamisalasse. Nagu on märgitud ühes hilisemas teatises,[9] on tema kohandatud praktika nõuda üldiselt põhisummat ja karistusmakseid kohaldatav käesolevale juhtumile.

27. Komisjon märgib, et ELTL artikli 260 lõige 3 annab talle laialdase diskretsiooniõiguse, mis on analoogne diskretsiooniõigusega otsustada, kas anda asi ELTL artikli 258 alusel kohtusse,[10] ja seega ei ole ta kohustatud konkreetselt põhjendama oma otsust tugineda ELTL artikli 260 lõikele 3. Samuti ei nõustu ta, et käesoleval juhul rahalisi karistusi välja pakkudes tegutseb ta ebaproportsionaalselt, ning toonitas kohtuistungil, et proportsionaalsust võetakse arvesse esiteks künniste määramisel rahaliste karistuste nõudmiseks üldiselt ja teiseks iga rikkumisjuhtumi raskusastme individuaalsel hindamisel.

28. Rahaliste karistuste kindlaksmääramise kohta väidab komisjon, et ELTL artikli 260 lõikes 3 ette nähtud rahalised karistused tuleb arvutada samal meetodil nagu see, mida kohaldatakse ELTL artikli 260 lõike 2 alusel.[11] Selle põhjal pakub komisjon välja põhisumma 2 766 992,00 eurot, mis rakendub Euroopa Kohtu otsuse kuulutamise päeval. Ta lähtub selle summa arvutamisel päevasummast, mis on korrutatud rikkumise kestuse päevade arvuga[12] alates direktiivis 2015/849 ette nähtud ülevõtmise tähtajale järgnenud päevast (27. juuli 2017) kuni päevani, mis eelnes rikkumise

7 Komisjon viitab 28. aprilli 2005. aasta kohtuotsusele komisjon *vs.* Itaalia (C-410/03, EU:C:2005:258, punkt 39) ja 14. jaanuari 2010. aasta kohtuotsusele komisjon *vs.* Tšehhi Vabariik (C-343/08, EU:C:2010:14, punkt 39).

8 Komisjoni teatis – Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 260 lõike 3 rakendamine (ELT 2011, C 12, lk 1; edaspidi „2011. aasta teatis"), eelkõige punktid 7, 19 ja 21. Nagu selle teatise punktis 31 märgitud, kohaldab komisjon ELTL artikli 260 lõiget 3 eelkõige kohtuasjade suhtes, mis on algatatud artikli 258 alusel pärast selle teatise avaldamist (15. jaanuaril 2011).

9 Komisjoni teatis ELi õigus: parema kohaldamisega paremad tulemused (ELT 2017, C 18, lk 10; edaspidi „2017. aasta teatis"), eelkõige lk 15 ja 16. Nagu selles on viidatud, kohaldab komisjon oma kohandatud praktikat rikkumismenetluste suhtes, mille puhul otsus saata ametlik kiri on tehtud pärast selle teatise avaldamist (19. jaanuaril 2017).

10 2011. aasta teatis, eelkõige punktid 16 ja 17.

11 2011. aasta teatis, eelkõige punktid 23 ja 28; 2017. aasta teatis, lk 15.

12 2011. aasta teatis, punkt 28 (kus on viidatud komisjoni teatisele EÜ asutamislepingu artikli 228 kohaldamise kohta (ELT 2007, C 126, lk 15; edaspidi „2005. aasta teatis"), punktid 19–24).

lõppemisele (2. detsember 2019), asudes seisukohale, et Iirimaa täitis oma kohustused 3. detsembril 2019.[13] Komisjon rõhutab, et asjakohane on arvutada rikkumise kestust alates ülevõtmistähtaja möödumisele järgnenud päevast, sest just siis tekkis liikmesriigi teatamiskohustuse täitmata jätmine,[14] ja Iirimaale teatati sellisest käsitusviisist nõuetekohaselt.

29. Arvutades põhisumma jaoks päevasumma, mis põhineb baasmääral, mis korrutatakse raskuskoefitsiendiga ja teguriga N,[15] pakub komisjon rikkumise raskuskoefitsiendiks 7 vahemikus 1–20. See põhineb tuvastatud asjaoludel, mis on seotud esiteks direktiivi 2015/849 tähtsusega rahapesu ja terrorismi rahastamisega seotud ohtude eest tõhusa kaitse tagamisel Euroopa finantsturule ning teiseks sellega, kuidas mõjutab selle direktiivi üle võtmata jätmine Iirimaa poolt avalikke ja erahuve Euroopa finantsturul, investoreid ja kodanikke. Komisjon peab kergendavateks asjaoludeks seda, et Iirimaa teatas direktiivi 2015/849 artikli 30 lõike 1 esimese lõigu ülevõtmise meetmetest, ja seda, et ülevõtmise tähtaega direktiivi 2015/849 artiklites 30 ja 31 ette nähtud keskregistrite loomiseks on direktiiviga 2018/843 pikendatud, kuid ei nõustu ülejäänud teguritega, millele Iirimaa viitab.

30. Samuti, nagu on märgitud komisjoni 27. novembri 2019. aasta kirjas ja kohtuistungil, vähendas komisjon, võttes arvesse, et Iirimaa teatas edasistest ülevõtmismeetmetest, raskuskoefitsiendi alates 29. novembrist 2018 tasemele 2 ja alates 27. märtsist 2019 tasemele 1. Seega arvutab komisjon iga ajavahemiku kohta nõutava põhisumma järgmise valemi alusel:

baasmäär × raskuskoefitsient × tegur N × päevade arv

Seega arvutati 27. juunist 2017 kuni 28. novembrini 2018 põhisumma järgmiselt: 230 × 7 × 2,92 × 519 = 2 439 922,80 eurot; 29. novembrist 2018 kuni 26. märtsini 2019: 230 × 2 × 2,92 × 118 = 158 497,60 eurot, ja 27. märtsist 2019 kuni 2. detsembrini 2019: 230 × 1 × 2,92 × 251= 168 571,60 eurot. Seega on komisjoni taotletav põhisumma kokku 2 766 992,00 eurot.

31. Iirimaa, keda toetavad Eesti ja Prantsusmaa, märgib, et kuna Iirimaa õiguses on tagatud direktiivi 2015/849 osaline ülevõtmine, ei ole ELTL artikli 260 lõige 3 kohaldatav. Samuti ei ole komisjoni esitatud rahalise karistuse nõue kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega ega lojaalse koostöö põhimõttega. Tema süstemaatiline lähenemisviis karistuste määramisel on ekslik, sest komisjon on kohustatud iga juhtumi asjaolusid analüüsima, et põhjendada oma otsust tugineda ELTL artikli 260 lõikele 3. Kuna ülevõtmine on nüüd täielikult lõpule viidud, ei ole tõenäoline, et põhisummaga saavutatakse hoiatav mõju, ja see võib ajendada liikmesriike ülevõtmismeetmete kvaliteeti ohtu seadma.

32. Rahaliste karistuste kindlaksmääramise kohta väidab Iirimaa, keda toetab Prantsusmaa, et ELTL artikli 260 lõigete 2 ja 3 alusel trahvide arvutamisel ei tohiks kasutada ühte ja sama meetodit ning kui nõuded on Euroopa Kohtu otsuse tegemise ajaks täidetud, ei ole vaja põhisummat välja mõista. Teise võimalusena tuleb põhisummat vähendada. Muu hulgas ei ole asjakohane lähtuda rikkumise kestuse arvutamisel päevast, mis järgneb ülevõtmistähtaja möödumisele, sest Iirimaa ei arvanud tol ajal, et olukord kuulub ELTL artikli 260 lõike 3 kohaldamisalasse. Ka raskuskoefitsient ei ole asjakohane, kui võtta arvesse meetmetest teatamist 29. novembril 2018. Iirimaa väitel tuleb arvesse võtta veel teatavaid

13 Vt käesoleva ettepaneku punkt 21. Komisjon pani algul ette ka päevamääraga karistusmakse, kuid loobus sellest nõudest. Seepärast ma seda arvutust rohkem ei käsitle.

14 Komisjon viitab eelkõige 8. juuli 2019. aasta kohtuotsusele komisjon *vs.* Belgia (ELTL artikli 260 lõige 3 – kiired võrgud) (C-543/17, EU:C:2019:573, punkt 88).

15 Vt 2005. aasta teatis, eelkõige punkt 24. Komisjon tugineb arvudele, mis on näidatud tema teatises „Rikkumismenetluse käigus komisjoni poolt Euroopa Kohtult soovitatava põhisumma ja karistusmaksete arvutamiseks kasutatavate andmete ajakohastamise kohta“ C(2017)8720 final (ELT 2017, C 431, lk 3).

kergendavaid asjaolusid lisaks komisjoni väljapakututele, sealhulgas seda, et ülevõtmismeetmed võeti enne, kui Euroopa Kohus otsuse tegi, ülevõtmiseks kasutati esmase õiguse akte ja Iirimaa luges ülevõtmismeetmete edenemist seadusandliku tegevuse kaudu prioriteetseks, hoidis komisjoni kursis ja pidas kinni näitlikust ajakavast, mis esitati komisjonile enne menetluse algust.

V. Õiguslik analüüs

A. Kohustuste täitmata jätmine ELTL artikli 258 tähenduses

33. Ei tohi unustada, et ELTL artikliga 258 alusel algatatud rikkumismenetluses peavad liikmesriikide antavad teated vastavalt ELL artikli 4 lõikest 3 tulenevale lojaalse koostöö põhimõttele sisaldama piisavalt selget ja täpset teavet nende riigisiseste normide sisu kohta, millega direktiiv üle võetakse. Nii peab teates, millele võib olla lisatud vastavustabel, olema üheselt ära näidatud, millised on need õigus- ja haldusnormid, mille abil liikmesriik on enda hinnangul täitnud direktiivist tulenevad erinevad kohustused. Liikmesriigi poolt selle kohustuse rikkumine kas kogu teabe või selle osa andmata jätmisega või ebaselge või ebatäpse teabe edastamisega võib iseenesest anda alust tugineda ELTL artiklile 258.[16]

34. Muu hulgas on Euroopa Kohus märkinud, et ehkki direktiivi ülevõtmise võib tagada juba kehtivate liikmesriigi õigusnormidega, ei vabasta see liikmesriiki teatamiskohustusest, isegi kui see liikmesriik on nendest sätetest seoses varasemate direktiivide ülevõtmisega juba teatanud.[17] Samuti, kui direktiivis on ette nähtud, et selle direktiivi ülevõtmise meetmetesse või nende meetmete ametliku avaldamise korral nende juurde peab olema lisatud viide sellele direktiivile, on vaja vastu võtta konkreetsed ülevõtmismeetmed.[18]

35. Samuti on kohtupraktikas kujunenud, et ELTL artiklil 258 põhinevas menetluses lähtutakse selle kindlakstegemisel, kas liikmesriik on oma kohustused täitmata jätnud, olukorrast selles liikmesriigis põhjendatud arvamuses seatud tähtaja lõppedes ning Euroopa Kohus ei saa arvesse võtta hilisemaid muutusi.[19]

36. Käesolevas asjas ei vaidle pooled selle üle, et Iirimaa ei võtnud kõiki direktiivi 2015/849 ülevõtmiseks vajalikke meetmeid ega teatanud neist põhjendatud arvamuses seatud tähtaja lõpuks, s.o 9. maiks 2018.[20] On selge, et peale ühe ülevõtmismeetme võeti meetmed selle direktiivi täielikuks ülevõtmiseks ja teatati nendest pärast nimetatud kuupäeva (vt käesoleva ettepaneku punktid 8, 15–17 ja 21), mistõttu neid ei saa arvesse võtta.

37. Seoses meetmetega, mis kehtisid Iirimaal siis, kui ülevõtmise tähtaeg 26. juunil 2017 lõppes, ei veena mind Euroopa Kohtu menetluses Iirimaa esitatud argumendid, et neid meetmeid võib võtta käesolevas menetluses arvesse kohustuste täitmata jätmise hindamisel. Kuna direktiivi 2015/849 artikli 67 lõige 1 kohustab liikmesriike tagama, et selle direktiivi ülevõtmise meetmetesse või nende meetmete ametliku avaldamise ajal nende juurde on lisatud viide direktiivile (vt käesoleva ettepaneku punktid 6 ja 7), on Iirimaal vaja võtta vastu konkreetsed ülevõtmismeetmed. Iirimaa ei väida, et need

16 Vt 8. juuli 2019. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Belgia (ELTL artikli 260 lõige 3 – kiired võrgud) (C-543/17, EU:C:2019:573, punkt 51).

17 Vt 16. juuli 2009. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Iirimaa (C-427/07, EU:C:2009:457, punktid 108 ja 109).

18 Vt 15. aprilli 2010. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Iirimaa (C-294/09, ei avaldata, EU:C:2010:200, punkt 17).

19 Vt 28. märtsi 2019. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Iirimaa (heitvee kogumise ja töötlemise süsteem) (C-427/17, ei avaldata, EU:C:2019:269, punkt 42).

20 Käesoleval juhul on asjakohane tähtaeg kaks kuud alates sellest, kui Iirimaa oli põhjendatud arvamuse 9. märtsil 2018 kätte saanud (vt käesoleva ettepaneku punkt 10).

meetmed vastavad sellele tingimusele. Samuti ei ilmne Euroopa Kohtul olevast teabest, et Iirimaa esitas vastavustabeli, milles on näidatud direktiivi 2015/849 sätete ja neile vastavate riigisiseste meetmete sätete seosed vastavalt selle direktiivi põhjendusele 67. Igal juhul ei vaidle Iirimaa vastu, et direktiivi 2015/849 nende meetmetega täielikult üle ei võetud.

38. Sellepärast teen Euroopa Kohtule ettepaneku tuvastada, et kuna Iirimaa ei võtnud ette nähtud tähtaja jooksul kõiki direktiivi 2015/849 ülevõtmiseks vajalikke meetmeid või vähemalt ei teatanud nendest meetmetest, on ta jätnud täitmata oma kohustused, mis tulenevad selle direktiivi artikli 67 lõikest 1.

B. ELTL artikli 260 lõike 3 kohaldamine

39. Käesolevas asjas puudutavad kesksed vaidlusküsimused esiteks komisjoni põhjendust tema otsuse kohta nõuda ELTL artikli 260 lõike 3 alusel rahalisi karistusi ja teiseks põhisumma proportsionaalsust, millest omakorda tekib üldisi küsimusi, mis on muu hulgas seotud põhisumma maksete arvutamise meetodiga ja ELTL artikli 260 lõiget 2 käsitleva kohtupraktika kohaldatavusega. Samuti vaidlevad pooled selle üle, kas ELTL artikli 260 lõige 3 on käesolevale juhtumile kohaldatav, nimelt kas see laieneb olukorrale, kus liikmesriik on ülevõtmise meetmetest osaliselt teatamata jätnud.

40. Kuna nendes küsimustes on eriti asjakohane 8. juuli 2019. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Belgia (ELTL artikli 260 lõige 3 – kiired võrgud),[21] on kõigepealt vajalikud mõned sissejuhatavad märkused selle kohtuotsuse kohta (1. jagu), enne kui analüüsin komisjoni kaalutlusõigust nõuda ELTL artikli 260 lõike 3 alusel rahalisi karistusi, rahaliste karistuste hindamist selle sätte alusel ja põhisumma määramist käesoleval juhul (2., 3. ja 4. jagu).

1. 8. juuli 2019. aasta kohtuotsus komisjon vs. *Belgia (ELTL artikli 260 lõige 3 – kiired võrgud)*

41. Tuleb meeles pidada, et 8. juuli 2019. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Belgia (ELTL artikli 260 lõige 3 – kiired võrgud)[22] käsitles peamiselt ELTL artikli 260 lõike 3 esemelist kohaldamisala ja karistusmaksete hindamist selle sätte alusel. Muu hulgas märkis Euroopa Kohus, et „ülevõtmise meetmetest teatamise kohustust“ tuleb tõlgendada nii, et ELTL artikli 260 lõike 3 kohaselt „peavad liikmesriigid iga kõnealuse direktiivi sätte kohta märkima ära seda ülevõtva riigisisese õiguse sätte või sätted. Kui teatis, millele on vajadusel lisatud vastavustabel, on saabunud, peab komisjon selleks, et nõuda asjassepuutuvale liikmesriigile selles sättes ette nähtud rahalise sanktsiooni määramist, tõendama, et teatavad ülevõtmismeetmed on ilmselgelt puudu või ei hõlma asjassepuutuva liikmesriigi kogu territooriumi“.[23]

42. Samuti märkis Euroopa Kohus, et ELTL artikli 260 lõike 3 alusel karistusmaksete määramine on õigustatud vaid siis, kui liikmesriigi kohustuste rikkumine vältab kuni ajani, mil Euroopa Kohus hindab faktilisi asjaolusid, ning ELTL artikli 260 lõike 3 suhtes tuleb analoogia alusel kohaldada ELTL artikli 260 lõikega 2 seotud kohtupraktikat, sest mõlema sätte alusel määratavatel karistusmaksetel on üks ja sama eesmärk. Võttes arvesse oma sellekohast kaalutlusõigust ja kriteeriume ELTL artikli 260 lõiget 2 käsitlevas kohtupraktikas, mõistis Euroopa Kohus Belgiale karistusmakse 5000 eurot päevas selle eest, et Belgia jättis võtmata meetmed kõnealuse direktiivi kolme artikli ülevõtmiseks ühe oma piirkonna suhtes ja jättis nendest meetmetest teatamata.[24]

21 C-543/17, EU:C:2019:573.

22 C-543/17, EU:C:2019:573.

23 8. juuli 2019. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Belgia (ELTL artikli 260 lõige 3 – kiired võrgud) (C-543/17, EU:C:2019:573, punkt 59).

24 Vt 8. juuli 2019. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Belgia (ELTL artikli 260 lõige 3 – kiired võrgud) (C-543/17, EU:C:2019:573, eelkõige punktid 60, 61, 80–89).

43. Selle põhjal tuleb täheldada, et kohtuotsuses komisjon *vs.* Belgia (ELTL artikli 260 lõige 3 – kiired võrgud) on Euroopa Kohus tõlgendanud ELTL artikli 260 lõike 3 esemelist kohaldamisala nii, et see hõlmab olukorda, kus liikmesriik jätab teatamata meetmetest, millega kõnealune direktiiv mittetäielikult (osaliselt) üle võeti.[25] Samuti on Euroopa Kohus kasutanud ELTL artikli 260 lõigete 2 ja 3 alusel karistusmaksete hindamiseks üht ja sama meetodit, rõhutades oma kaalutlusõigust ja sedalaadi karistusmaksetega taotletavat eesmärki. Tulen selle juurde oma analüüsis pärastpoole tagasi (vt käesoleva ettepaneku punktid 53 ja 54).

44. Kohtuotsusest komisjon *vs.* Belgia (ELTL artikli 260 lõige 3 – kiired võrgud)[26] tulenevalt ei saa nõustuda Iirimaa väitega – mida toetatavad Eesti ja Prantsusmaa –, et kuna Iirimaa võttis direktiivi 2015/849 osaliselt üle, ei ole ELTL artikli 260 lõige 3 kohaldatav. ELTL artikli 260 lõige 3 on käesolevas menetluses kohaldatav,[27] kuna komisjon tuvastas, et Iirimaa ei ole oma teatamiskohustust täielikult täitnud. On ju selge, et kuna Iirimaa teatas vaid direktiivi 2015/849 ühe sätte ülevõtmise meetmetest, olid ülevõtmismeetmed puudu ja varasematest riigisisestest meetmetest ei piisanud (vt käesoleva ettepaneku punktid 36 ja 37).

2. Komisjoni kaalutlusõigus ELTL artikli 260 lõike 3 alusel

45. Käesolevas asjas väidab Iirimaa, keda toetavad Eesti ja Prantsusmaa, sisuliselt, et rahaliste karistuste määramine ei ole põhjendatud, sest komisjon peab juhtumi asjaolusid arvesse võttes põhjendama oma otsust tugineda ELTL artikli 260 lõikele 3.

46. Tuginedes oma argumentidele kohtuasjas komisjon *vs.* Rumeenia (C-549/18) esitatud ettepaneku punktides 43–49, ei ole ma sellega nõus.

47. Nimelt tuleb asuda seisukohale, et komisjonile antud võimalus nõuda ELTL artikli 260 lõike 3 alusel rahalisi karistusi on seotud komisjoni laialdase, kohtupraktikas tunnustatud kaalutlusõigusega anda asi ELTL artikli 258 alusel kohtusse.[28] Nagu Euroopa Kohus on märkinud, ei pea komisjon „oma otsust põhjendama ja hagi vastuvõetavus ei sõltu selle valiku aluseks olnud asjaoludest. […] Euroopa Kohtul on vaja vaid tagada, et väidetava rikkumise suhtes võib põhimõtteliselt kasutada ettenähtud menetlust“.[29] Minu arvates peab sama kehtima ka seoses komisjoni otsusega nõuda ELTL artikli 260 lõike 3 alusel rahalisi karistusi.

48. Seda toetab veelgi ELTL artikli 260 lõike 3 sõnastus („võib ta juhul, kui peab seda sobivaks, näidata ära põhisumma või karistusmakse suuruse“), millega on antud komisjonile kaalutlusõigus otsustada, kas ta nõuab ELTL artiklil 258 põhinevas menetluses ELTL artikli 260 lõike 3 alusel rahalisi karistusi, ja ta ei ole kohustatud seda tegema.[30] Sellest sõnastusest ei saa siiski järeldada, nagu oleks komisjon kohustatud põhjendama oma otsust tugineda ELTL artikli 260 lõikele 3, kui ta ei ole kohustatud seda tegema ELTL artikli 258 alusel, kuna ELTL artikli 260 lõike 3 kontekst hõlmab ELTL artikli 258 alusel algatatud menetlust.[31]

25 8. juuli 2019. aasta kohtuotsus (C-543/17, EU:C:2019:573). Vrd kohtujurist Szpunari ettepanek kohtuasjas komisjon *vs.* Belgia (ELTL artikli 260 lõige 3 – kiired võrgud) (C-543/17, EU:C:2019:322, eelkõige punktid 58–81) (kus on pakutud välja kitsas käsitusviis), samuti kohtujurist Wathelet' ettepanek kohtuasjas komisjon *vs.* Poola (C-320/13, ei avaldata, EU:C:2014:2441, punktid 114–145) ja minu ettepanek kohtuasjas komisjon *vs.* Hispaania (ELTL artikli 260 lõige 3 – hüpoteeklaen) (C-569/17, EU:C:2019:271, punktid 41–71) (kus on pakutud välja lai käsitusviis).

26 8. juuli 2019. aasta kohtuotsus (C-543/17, EU:C:2019:573).

27 Lisan, et ei ole kahtlust, et direktiiv 2015/849 on vastu võetud seadusandlikus menetluses, nimelt seadusandlikus tavamenetluses vastavalt selle õiguslikule alusele, ELTL artiklile 114.

28 Vt 19. septembri 2017. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Iirimaa (C-552/15, EU:C:2017:698, punkt 34).

29 26. juuni 2001. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Portugal (C-70/99, EU:C:2001:355, punkt 17).

30 Vt minu ettepanek kohtuasjas komisjon *vs.* Hispaania (ELTL artikli 260 lõige 3 – hüpoteeklaen) (C-569/17, EU:C:2019:271, punkt 68 ja sealsed viited).

31 Vt 8. juuli 2019. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Belgia (ELTL artikli 260 lõige 3 – kiired võrgud) (C-543/17, EU:C:2019:573, punkt 57).

49. Igal juhul, nagu komisjon märkis (vt käesoleva ettepaneku punkt 27), peab komisjoni otsus olema põhjendatud, niivõrd kui see sisaldab individuaalset hinnangut taotletavate rahalise karistuste kohta, võttes arvesse juhtumi asjaolusid ja eeskätt taotletavate rahaliste karistuste summa kindlaksmääramisel kasutatud kriteeriumide kohaldamist. See võimaldab liikmesriigil tegelikult mõista ja vaidlustada komisjoni hinnangut Euroopa Kohtu menetluses nõutavate rahaliste karistuste kohta, nagu käesolevas asjas.

50. Seda arvesse võttes asun seisukohale, et kui komisjon tugineb ELTL artikli 260 lõikele 3, ei ole ta kohustatud seda põhjendama.

3. Rahaliste karistuste hindamine ELTL artikli 260 lõike 3 alusel

51. Lähtudes sellest, et komisjoni otsus nõuda käesoleval juhul rahalisi karistusi on ELTL artikli 260 lõikega 3 kooskõlas, asun käsitlema rahaliste karistuste hindamist selle sätte alusel, võttes arvesse minu argumente kohtuasjas komisjon *vs.* Rumeenia (C-549/18) esitatud ettepaneku punktides 50–59.

52. Eeskätt, nagu olen välja pakkunud oma ettepanekus kohtuasjas komisjon *vs.* Hispaania (ELTL artikli 260 lõige 3 – hüpoteeklaen),[32] peab komisjonil olema õigus kasutada ELTL artikli 260 lõigete 2 ja 3 alusel taotletavate rahaliste karistuste arvutamiseks ühte ja sama meetodit, kuna need karistused on samad, nende kahe sättega taotletavad eesmärgid on sarnased ning see toetab sidusat lähenemisviisi ja ettearvatavust liikmesriikide jaoks. See, et ELTL artikli 260 lõikega 2 on ette nähtud karistused „topeltrikkumise“ eest, mis seisneb liidu õiguse rikkumises ja ELTL artikli 258 alusel tehtud kohtuotsuse täitmata jätmises, samas kui ELTL artikli 260 lõikega 3 on ette nähtud karistus üheainsa liidu õiguse rikkumise eest, mis seisneb teatamiskohustuse täitmata jätmises, ei muuda selles aspektis minu arvates seda, et mõlemad sätted puudutavad liidu esmase õiguse rikkumist (vt käesoleva ettepaneku punkt 33).

53. Igal juhul ei ole komisjoni ettepanekud rahaliste karistuste määramise kohta ega arvutusmeetod, mida ta ELTL artikli 260 lõike 3 alusel kasutas, Euroopa Kohtule siduvad.[33] Nagu Euroopa Kohus oma otsuses komisjon *vs.* Belgia (ELTL artikli 260 lõige 3 – kiired võrgud) ELTL artikli 260 lõike 3 kontekstis tõdes,[34] peab Euroopa Kohus igas kohtuasjas juhtumi asjaolusid arvestades ning tema hinnangul vajalikust veenvuse ja hoiatavuse määrast lähtudes kindlaks määrama asjakohased rahalised sanktsioonid eelkõige selleks, et hoida edaspidi ära samalaadseid liidu õiguse rikkumisi. Samuti on Euroopa Kohus ELTL artikli 260 lõike 2 kontekstis märkinud, et ettepanekud ja suunised komisjoni teatistes ei ole Euroopa Kohtu jaoks siduvad; need on vaid kasulik lähtepunkt ning tagavad algatatud menetluse läbipaistvuse, ootuspärasuse ja õiguskindluse.[35]

54. Nii võib asuda seisukohale, et kohtuotsusest komisjon *vs.* Belgia (ELTL artikli 260 lõige 3 – kiired võrgud)[36] tulenevalt tuleb ELTL artikli 260 lõike 3 suhtes analoogia alusel kohaldada kohtupraktikat, mis käsitleb ELTL artikli 260 lõiget 2, kuivõrd mõlema sättega ette nähtud rahaliste karistuste eesmärk on sama: karistusmakse määramine on eriti sobiv selleks, et ajendada liikmesriiki võimalikult kiiresti lõpetama rikkumist, mis sellise meetme puududes võib jätkuda, põhisumma määramine aga põhineb pigem hinnangul mõju kohta, mida asjaomase liikmesriigi kohustuste täitmata jätmine avalikele ja erahuvidele avaldab.

32 C-569/17, EU:C:2019:271, punkt 73. Vt ka kohtujurist Wathelet' ettepanek kohtuasjas komisjon *vs.* Poola (C-320/13, ei avaldata, EU:C:2014:2441, punktid 146–160) ja kohtujurist Szpunari ettepanek kohtuasjas komisjon *vs.* Belgia (ELTL artikli 260 lõige 3 – kiired võrgud) (C-543/17, EU:C:2019:322, punkt 96).

33 Vt minu ettepanek kohtuasjas komisjon *vs.* Hispaania (ELTL artikli 260 lõige 3 – hüpoteeklaen) (C-569/17, EU:C:2019:271, punkt 74).

34 Vt 8. juuli 2019. aasta kohtuotsus (C-543/17, EU:C:2019:573, punkt 78) (kus on analoogia alusel viidatud 2. detsembri 2014. aasta kohtuotsusele komisjon *vs.* Itaalia (C-196/13, EU:C:2014:2407, punkt 86 ja seal viidatud kohtupraktika)).

35 Seoses põhisummadega vt 19. detsembri 2012. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Iirimaa (C-279/11, ei avaldata, EU:C:2012:834, punkt 77). Seoses karistusmaksetega vt ka 4. juuli 2018. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Slovakkia (C-626/16, EU:C:2018:525, punkt 83).

36 Vt 8. juuli 2019. aasta kohtuotsus (C-543/17, EU:C:2019:573, punkt 61) (kus on analoogia alusel viidatud 12. juuli 2005. aasta kohtuotsusele komisjon *vs.* Prantsusmaa (C-304/02, EU:C:2005:444, punkt 81)). Vt käesoleva ettepaneku punkt 42.

55. Samuti on Euroopa Kohus ELTL artikli 260 lõiget 2 käsitlevas kohtupraktikas alates alustpanevast 12. juuli 2005. aasta kohtuotsusest komisjon *vs.* Prantsusmaa[37] otsustanud, et ta võib välja mõista nii põhisumma kui ka karistusmakse[38] ja et ta võib välja mõista niisuguse rahalise karistuse, mida komisjon ei ole nõudnud, kuna „rahalise karistuse määramise otstarbekust ja antud juhu asjaoludele kõige sobivama karistuse valikut saab hinnata vaid nende järelduste taustal, mida Euroopa Kohus teeb [ELTL artikli 260 lõike 2] alusel tehtavas kohtuotsuses, ja seega ei kuulu need küsimused poliitika valdkonda“.[39] Seega tekib küsimus, kas ELTL artikli 260 lõiget 2 käsitlev Euroopa Kohtu praktika on analoogia alusel kohaldatav ka ELTL artikli 260 lõike 3 suhtes seoses Euroopa Kohtu kaalutlusõigusega mõista välja mõlemad rahalised karistused või rahaline karistus, mida komisjon ei ole nõudnud.

56. Jään sellega seoses seisukohale, mida väljendasin oma ettepanekus kohtuasjas komisjon *vs.* Hispaania (ELTL artikli 260 lõige 3 – hüpoteeklaen),[40] et Euroopa Kohtul on ELTL artikli 260 lõike 3 alusel kaalutlusõigus mõista välja nii põhisumma kui ka karistusmakse või niisugune rahaline karistus, mille kohta komisjon ei ole ettepanekut teinud, võttes arvesse sama sättega ette nähtud rahalise karistuse ülemmäära. Muu hulgas võib ELTL artikli 260 lõike 3 sõnastusest („mis ei ületa komisjoni määratud summat“), mis viitab määratava rahalise karistuse summale, mitte aga selle karistuse liigi valikule, järeldada, et Euroopa Kohus ei või välja mõista komisjoni soovitatust suuremat rahalist karistust. Minu arvates ei võta see siiski Euroopa Kohtult kõikides olukordades kaalutlusõigust asjakohane rahaline karistus kindlaks määrata. Nii võib Euroopa Kohus olenevalt asjaoludest välja mõista rahalise karistuse, mille kohta komisjon ei ole ettepanekut teinud, või nii põhisumma kui ka karistusmakse komisjoni näidatud või sellest väiksemas summas, mis ei pea olema asjaomasele liikmesriigile lõpuks määratud kogusumma.

57. Selline tõlgendus teenib ka ELTL artikli 260 lõike 3 eesmärke, võttes arvesse seda, miks on aluslepingutes ette nähtud erinevad rahalised karistused. Nagu on märgitud käesoleva ettepaneku punktis 42: kui liikmesriik täidab oma teatamiskohustuse menetluse ajal ja seega enne, kui Euroopa Kohus faktilisi asjaolusid hindab, ei saa karistusmakset välja mõista. Põhisumma aga jääb võimalusena alles, et vastata mõjule, mida see rikkumine avaldab avalikele ja erahuvidele, ja hoiatada selle rikkumise kordamise eest. Sellise olukorraga on seletatav komisjoni kohandatud praktika nõuda ELTL artikli 260 lõike 3 alusel algatatud menetlustes üldiselt põhisummat ja karistusmakset (vt käesoleva ettepaneku punkt 26), nagu annab tunnistust käesolev kohtuasi. Ent kui komisjon peaks välja pakkuma vaid ühte liiki karistuse, tagab Euroopa Kohtu kaalutlusõigus mõista vajaduse korral välja teistsugune karistus või nii põhisumma kui ka karistusmakse vastavalt ELTL artikli 260 lõikes 3 ette nähtud ülemmäärale selle, et nimetatud säte ei jää soovitava toimeta.

4. Põhisumma määramine käesolevas asjas

58. ELTL artikli 260 lõiget 2 käsitleva kohtupraktika[41] kohaselt oleneb põhisumma väljamõistmine ja selle summa suuruse kindlaksmääramine ELTL artikli 260 lõike 3 alusel igal konkreetsel juhul kõikidest olulistest asjaoludest, mis puudutavad nii tuvastatud rikkumise tunnuseid kui ka asjaomase liikmesriigi suhtumist. Oma kaalutlusõigust kasutades otsustab Euroopa Kohus, kas mõista välja põhisumma, ja määrab selle väljamõistmise korral kindlaks summa, mis on asjaoludele vastav ja rikkumisega proportsionaalne. Sellega seoses kuuluvad oluliste asjaolude hulka rikkumise raskusaste, kestus ja liikmesriigi maksevõime.

37 C-304/02, EU:C:2005:444.

38 Vt 12. juuli 2005. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Prantsusmaa (C-304/02, EU:C:2005:444, punktid 80–86) ja 12. novembri 2019. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Iirimaa (Derrybrieni tuulepark) (C-261/18, EU:C:2019:955, punkt 112).

39 12. juuli 2005. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Prantsusmaa (C-304/02, EU:C:2005:444, punkt 90). Vt ka 18. juuli 2007. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Saksamaa (C-503/04, EU:C:2007:432, punkt 22).

40 C-569/17, EU:C:2019:271, punktid 76–78.

41 Vt 12. novembri 2019. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Iirimaa (Derrybrieni tuulepark) (C-261/18, EU:C:2019:955, punktid 113 ja 114).

59. Samuti tuleneb sellest kohtupraktikast, et põhisumma kohaldamine tugineb põhiliselt selle mõju hindamisele, mida asjaomase liikmesriigi kohustuste täitmata jätmine avalikele ja erahuvidele avaldab eelkõige juhul, kui rikkumine on juba pikka aega kestnud.[42] Põhisumma maksmist ei saa määrata automaatselt, sest Euroopa Kohtul on ulatuslik kaalutlusõigus otsustada, kas sellise karistuse määramine on vajalik.[43]

60. Selle põhjal tuleb tähele panna, et Euroopa Kohtul on ELTL artikli 260 lõike 3 alusel ulatuslik kaalutlusõigus mõista vajaduse korral juhtumi asjaolude ja asjaomase liikmesriigi käitumise põhjal välja põhisumma vastuseks mõjule, mida liikmesriigi teatamiskohustuse täitmata jätmine avalikele ja erahuvidele avaldab. See, et Euroopa Kohus on pidanud asjakohaseks mõista välja põhisumma seoses ELTL artikli 260 lõikega 2 „eelkõige juhul, kui rikkumine on […] juba pikka aega kestnud“, nagu on täheldatud käesoleva ettepaneku punktis 59, ei takista Euroopa Kohut määramast vajaduse korral põhisummat muudes olukordades, et hoida edaspidi ära samalaadseid liidu õiguse rikkumisi.

61. Kui pidada silmas karistusmaksete ja põhisumma erinevaid eesmärke (vt käesoleva ettepaneku punkt 54), on samuti selge, et kui karistusmakse, mille sisuline eesmärk on sund seoses kestva rikkumisega, mõistetakse välja vaid juhul, kui rikkumine endiselt kestab, ei ole sama käsitusviis kohustuslik seoses põhisumma väljamõistmisega.[44] Vastupidi Prantsusmaa ja Iirimaa seisukohtadele ei jäta see, et liikmesriik võib oma kohustused menetluse ajal täita, niisiis põhisummat eesmärgita.

62. Käesolevas asjas tuleb asuda seisukohale, et põhisumma määramine on asjakohane hoiatava meetmena. Kogusummat, mille komisjon on välja pakkunud (2 766 992,00 eurot), saab vähendada (2 011 919,60 eurole), kui rakendada komisjoni ajakohastatud arvandmeid,[45] ja teatavaid asjaolusid arvesse võttes vahest veelgi. Seepärast, võttes arvesse kõiki käesoleva juhtumi asjaolusid, teen Euroopa Kohtule ettepaneku mõista Iirimaalt välja 1 500 000 euro suurune põhisumma.[46]

63. Esimeses järjekorras, mis puudutab rikkumise raskusastet, siis on Euroopa Kohus oma otsuses komisjon *vs.* Belgia (ELTL artikli 260 lõige 3 – kiired võrgud)[47] seoses ELTL artikli 260 lõike 3 alusel karistusmakse määramisega tõdenud, et direktiivi täieliku ülevõtmise tagamiseks meetmete vastuvõtmise kohustus ja nendest meetmetest komisjonile teatamise kohustus on „liikmesriikide peamised kohustused liidu õiguse täieliku tõhususe tagamisel ning seega tuleb nende kohustuste rikkumist käsitada kui ilmselt rasket rikkumist“. Mulle näib, et see kehtib seoses põhisumma määramisega ka käesolevas kohtuasjas.

64. Samuti, kui Euroopa Kohus võtab arvesse kriteeriume, mida komisjon käesoleval juhul põhisumma kindlaksmääramiseks kasutas, ei näi komisjoni hinnang raskusastme kohta olevat vea tagajärg, kui pidada silmas rikutud liidu õiguse sätete tähtsust ja rikkumise mõju avalikele ja erahuvidele. Juhin tähelepanu, et direktiiv 2015/849 on oluline õigusakt, mis tõkestab liidu finantssüsteemi kasutamist rahapesu ja terrorismi rahastamise eesmärgil.[48] See direktiiv, mille kontekst seisneb tulemusliku ja

42 Vt 19. detsembri 2012. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Iirimaa (C-279/11, ei avaldata, EU:C:2012:834, punkt 65).

43 Vt 9. detsembri 2008. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Prantsusmaa (C-121/07, EU:C:2008:695, punkt 63).

44 Vt 9. detsembri 2008. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Prantsusmaa (C-121/07, EU:C:2008:695, punktid 19, 20, 44, 45, 56–58) ja kohtujurist Mazáki ettepanek kohtuasjas komisjon *vs.* Prantsusmaa (C-121/07, EU:C:2008:320, punkt 80).

45 Vt komisjoni teatis „Rikkumismenetlustes komisjoni poolt Euroopa Liidu Kohtule esildatava põhisumma ja karistusmakse arvutamiseks kasutatavate andmete ajakohastamine“ (ELT 2019, C 309, lk 1). Minimaalne põhisumma on vähendatud 1 212 000 euroni. Sellega seoses, käesoleva ettepaneku punktis 30 mainitud valemi kohaselt oleks põhisumma arvutus järgmine: 27. juunist 2017 kuni 28. novembrini 2018 1039 × 7 × 0.47 × 519 = 1 774 102,89 eurot; 29. novembrist 2018 kuni 26. märtsini 2019: 1039 × 2 × 0.47 × 118 = 115 245,88 eurot; ja 27. märtsist 2019 kuni 2. detsembrini 2019: 1039 × 1 × 0.47 × 251 = 122 570,83. Selle põhjal oleks komisjoni taotletav põhisumma kokku 2 011 919,60 eurot.

46 Väärib märkimist, et summa, mille ma välja pakun, vastab mõningal määral põhisummadele, mis on määratud ELTL artikli 260 lõike 2 alusel direktiivi täielikult üle võtmata jätmise eest. Vt 19. detsembri 2012. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Iirimaa (C-374/11, ei avaldata, EU:C:2012:827, punktid 52 ja 53) (2 miljonit eurot). Vrd seda summat sellega, mis määrati 25. juuni 2013. aasta kohtuotsuses komisjon *vs.* Tšehhi Vabariik (C-241/11, EU:C:2013:423, punktid 46–55) (250 000 eurot) (kus on muu hulgas osutatud rikkumise vähesele mõjule).

47 8. juuli 2019. aasta kohtuotsus (C-543/17, EU:C:2019:573, punkt 85).

48 Vt direktiiv 2018/843, eelkõige põhjendus 1; direktiiv 2015/849, eelkõige artikli 1 lõige 1 ning põhjendused 1–3 ja 64.

tegeliku julgeolekuliidu loomises,[49] rajaneb varasematel direktiividel ja rahvusvahelisel tegevusel selles valdkonnas ning selle eesmärk on tugevdada rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamist käsitlevat õigusraamistikku.[50] Samamoodi, nagu Euroopa Kohus on märkinud seoses teiste direktiividega siseturu kontekstis,[51] võib seda, et Iirimaa ei ole direktiivi 2015/849 ülevõtmise meetmeid vastu võtnud ega nendest teatanud, pidada siseturu häireteta toimimist kahjustavaks ning seega on rikkumine küllaltki raske.[52]

65. Oluliseks võib pidada ka Iirimaa poolt direktiivi 2015/849 üle võtmata jätmise mõju avalikele ja erahuvidele, kuna nagu komisjon on märkinud, kujutab see rikkumine ohtu liidu finantssüsteemi kindlusele ja toimimisele, muutes selle altiks rahapesule ja terrorismi rahastamisele ning mõjutades investoreid ja kodanikke. Sellest annab tunnistust näiteks Euroopa Parlamendi 19. septembri 2019. aasta resolutsioon liidu rahapesuvastaste õigusaktide rakendamise seisu kohta,[53] milles tunti muu hulgas heameelt selle üle, et komisjoni palvel on algatatud rikkumismenetlused nende liikmesriikide vastu, kes ei olnud direktiivi 2015/849 üle võtnud, ja nõuti tungivalt, et nad teeksid seda võimalikult kiiresti.

66. Sellega seoses ei veena mind Iirimaa väide, et mõju avalikele ja erahuvidele on üle hinnatud, sest varasemad riigisisesed meetmed samas valdkonnas tagavad direktiivi 2015/849 osalise ülevõtmise ja seega üldjoontes võimaldavad selle direktiivi eesmärke saavutada. Euroopa Kohus ei ole nõustunud samalaadsete argumentidega, kuna sellised meetmed ei vastanud asjasse puutuva direktiivi nõuetele; muidu ei oleks tuvastatud, et liikmesriik rikkus ülevõtmiskohustust.[54] Samuti näib mulle, et Iirimaa otsus võtta direktiiv 2015/849 üle esmase õiguse aktidega (vt käesoleva ettepaneku punkt 32), ei kujuta endast kergendavat asjaolu, sest liikmesriik ei saa tugineda oma õiguskorras kehtivatele tavadele või olukordadele, et põhjendada liidu õigusest tulenevate kohustuste täitmata jätmist.[55]

67. Juhin tähelepanu ka sellele, et Euroopa Kohus on Iirimaa varem ELTL artikli 258 alusel süüdi mõistnud selle eest, et ta ei võtnud õigel ajal üle varasemaid rahapesuvastaseid direktiive.[56]

68. Samas on olemas teatavad kergendavad asjaolud, mida tuleb käesolevas asjas kaaluda. Muu hulgas, nagu komisjon on märkinud, tuleb teatamata jätmise raskusastme kindlaksmääramisel arvesse võtta ülevõtmise ulatust.[57] Sellega seoses tuleb toonitada, et käesoleval juhul jättis liikmesriik ülevõtmismeetmetest teatamata osaliselt, mitte täielikult. Samuti pikendati direktiiviga 2018/843 tähtaega direktiivi 2015/849 artiklites 30 ja 31 ette nähtud tegelike kasusaajate keskregistrite loomiseks, ehkki muude selles direktiivis sätestatud kohustuste ülevõtmise tähtaega ei muudetud (vt käesoleva ettepaneku punkt 7). Ma ei näe põhjust, miks ei peaks seda ajapikendust arvesse võtma kui kergendavat asjaolu, nagu komisjon on märkinud. Samuti on Iirimaa teinud menetluse ajal heauskset koostööd komisjoniga, näiteks hoides komisjoni kursis (vt käesoleva ettepaneku punkt 32).[58]

49 Vt komisjoni 30. oktoobri 2019. aasta teatis Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule ja nõukogule: Kahekümnes eduaruanne tulemusliku ja tegeliku julgeolekuliidu suunas liikumise kohta, COM(2019)552 final, lk 10–12.

50 Vt komisjoni 24. juuli 2019. aasta teatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule: ELi rahapesuvastase võitluse ja terrorismi rahastamise tõkestamise raamistiku parem rakendamine, COM(2019)360 final.

51 Vt käesoleva ettepaneku 27. joonealune märkus.

52 Vt 30. mai 2013. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Rootsi (C-270/11, EU:C:2013:339, punkt 49).

53 Vt eelkõige põhjendused A, B ja G ning punkt 1.

54 Vt 30. mai 2013. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Rootsi (C-270/11, EU:C:2013:339, punkt 51). Näib, et 8. juuli 2019. aasta kohtuotsuses komisjon *vs.* Belgia (ELTL artikli 260 lõige 3 – kiired võrgud) (C-543/17, EU:C:2019:573, punkt 73) ei pööranud Euroopa Kohus tähelepanu samalaadsele argumendile, mille esitas Belgia.

55 Vt 12. novembri 2019. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Iirimaa (Derrybrieni tuulepark) (C-261/18, EU:C:2019:955, punkt 89).

56 Vt 19. mai 2009. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Iirimaa (C-532/08, ei avaldata, EU:C:2009:327) (mis puudutab direktiivi 2005/60) ja 1. oktoobri 2009. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Iirimaa (C-549/08, ei avaldata, EU:C:2009:604) (mis puudutab direktiivi 2006/70).

57 Vt 2011. aasta teatis, punkt 25, ja 2017. aasta teatis, lk 15. Vt selle kohta 9. detsembri 2008. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Prantsusmaa (C-121/07, EU:C:2008:695, punkt 84).

58 Vt 17. oktoobri 2013. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Belgia (C-533/11, EU:C:2013:659, punkt 60).

69. Teiseks, mis puudutab rikkumise kestust, siis on komisjon seisukohal, et seda tuleb arvutada alates direktiivi 2015/849 ülevõtmise tähtaja möödumisest, Iirimaa aga on teist meelt.

70. Juhin tähelepanu, et ELTL artikli 260 lõike 2 alusel määratavaid põhisummasid käsitlevas kohtupraktikas hindab Euroopa Kohus rikkumise kestuseks aja alates Euroopa Kohtu ELTL artikli 258 alusel tehtud esimese otsuse kuulutamise kuupäevast kuni kuupäevani, mil asjaomane liikmesriik on oma kohustused täitnud, või muudel juhtudel kuupäevani, mil Euroopa Kohus hindab teises kohtumenetluses faktilisi asjaolusid.[59] Seega langeb käesolevas asjas ELTL artikli 260 lõike 3 alusel põhisumma kindlaksmääramisel tähelepanu kahele peamisele aspektile.

71. Esiteks, mis puudutab rikkumise kestuse lõpphetke, siis on käesolevas asjas vaidluse all see, millal võib Iirimaad pidada oma kohustused täitnuks. Sellega seoses ei veena mind Iirimaa poolt Euroopa Kohtu menetluses esitatud argumendid, et ülevõtmismeetmetega, millest teatati 29. novembri 2018, täideti Iirimaa kohustused.

72. Nimelt on selge, et nendest meetmetest hoolimata esines puudusi seoses teatavate direktiivi 2015/849 sätetega. Näiteks märkis Iirimaa oma vastureplиigis seoses selle direktiivi artikli 30 lõike 1 teise lõiguga, lõigetega 2 ja 7 ning artikli 31 lõigetega 1, 2, 3 ja 7, et nende sätete suhtes pikendati direktiiviga 2018/843 ülevõtmise tähtaega, kuid igal juhul tegeles ta nende komisjoni välja toodud sätete osade ülevõtmise eesmärgil õigusaktidega, millest teatati 30. jaanuaril 2019 ja 27. märtsil 2019. Ent nagu komisjon märkis, ei hõlmanud see ajapikendus kõiki direktiivi 2015/849 artiklites 30 ja 31 sätestatud kohustusi (vt käesoleva ettepaneku punktid 7 ja 23). Samuti märkis Iirimaa vastureplиigis, et direktiivi 2015/849 artikli 47 lõike 2 suhtes „võis kehtestada“ sätte ning et selle direktiivi artikli 48 lõiked 5–8 ei eelda konkreetsete kohustuste sätestamist liikmesriigi õiguses. Niisiis, nagu komisjon kohtuistungil märkis (vt käesoleva ettepaneku punktid 21 ja 23), ei võtnud Iirimaa ülevõtmismeetmeid seoses teatavate nendes sätetes ette nähtud kohustustega, kuni ta nendest meetmetest 22. novembril 2019 ja 3. detsembril 2019 teatas. Sellele vastavalt, ehkki meetmed, millest teatati 29. novembril 2018, tagasid suures osas direktiivi 2015/849 ülevõtmise, on komisjon tuvastanud, et Iirimaa täitis oma kohustused 3. detsembriks 2019.

73. Teiseks, mis puudutab rikkumise kestuse algushetke, siis näib mulle, et nagu ma pakkusin välja kohtuasjas komisjon *vs.* Rumeenia (C-549/18) tehtud ettepaneku punktides 74 ja 75, tuleks põhisumma puhul kasutada kõnealuses direktiivis ette nähtud ülevõtmise tähtaega, sest see vastab paremini ELTL artikli 260 lõikes 3 ette nähtud eesmärgile, milleks on muu hulgas tugevamalt innustada liikmesriike võtma direktiive üle õigel ajal.[60] Seevastu, kui ELTL artikli 260 lõike 3 alusel põhisumma määramine tuleks võimalusena kõne alla alles pärast põhjendatud arvamuses seatud tähtaja möödumist, tekiks oht, et direktiivis ette nähtud ülevõtmistähtajal ei oleks vahetut mõju, niikaua kui komisjon liikmesriigi suhtes samme ei astu. Samuti tuleb rõhutada, et erinevalt karistusmaksetest, mis võimaldavad sundida liikmesriiki tulevikus rikkumist lõpetama, puudutab põhisumma varasemat käitumist ja võimaldab tagada, et liikmesriigid ei pea enne rikkumise heastamiseks meetmete võtmist paremaks ära oodata menetluse algust,[61] mis võib aga juhtuda, kui lähtuda põhjendatud arvamuses seatud kuupäevast.

74. Seega näib minu pakutav lähenemisviis kehtivat rohkem põhisumma kui karistusmaksete suhtes, millega seoses on Euroopa Kohus võtnud kohtuasjas komisjon *vs.* Belgia (ELTL artikli 260 lõige 3 – kiired võrgud)[62] rikkumise kestuse hindamisel arvesse asjakohases direktiivis ette nähtud ülevõtmistähtaja lõppu. Tuleb lisada, et vastupidi Iirimaa väidetele ei ole kahtlustki, et sel ajal, kui

59 Vt 25. juuni 2013. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Tšehhi Vabariik (C-241/11, EU:C:2013:423, punkt 46) ja 12. novembri 2019. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Iirimaa (Derrybrieni tuulepark) (C-261/18, EU:C:2019:955, punkt 122).

60 Vt 8. juuli 2019. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Belgia (ELTL artikli 260 lõige 3 – kiired võrgud) (C-543/17, EU:C:2019:573, punkt 52).

61 Vt kohtujurist Poiares Maduro ettepanek kohtuasjas komisjon *vs.* Itaalia (C-119/04, EU:C:2006:65, punkt 46). Vt ka käesoleva ettepaneku punkt 54.

62 8. juuli 2019. aasta kohtuotsus (C-543/17, EU:C:2019:573, punkt 88).

direktiivis 2015/849 ette nähtud ülevõtmistähtaeg 26. juunil 2017 möödus, oli võimalik rahalisi karistusi, sealhulgas põhisummasid määrata, kuna on selge, et ELTL artikli 260 lõige 3 ja komisjoni teatised olid kohaldatavad.[63] Igal juhul, kui Euroopa Kohus minu ettepanekuga ei nõustu, võib kõnealuses direktiivis ette nähtud ülevõtmistähtaja lõpust möödunud aega pidada osaks rikkumise raskusastme hindamisest, nagu on tehtud ELTL artikli 260 lõiget 2 käsitlevas kohtupraktikas.[64]

75. Käesoleval juhul, võttes arvesse aega, mis möödus direktiivis 2015/849 ette nähtud ülevõtmistähtaja lõpust (26. juuni 2017) kuni kuupäevani, mil Iirimaa oma kohustused täitis (3. detsember 2019), oli rikkumise kestus ligikaudu kaks ja pool aastat (30 kuud), mida võib pidada märkimisväärseks.[65] Juhin tähelepanu, et liikmesriigi kohustust võtta direktiivi ülevõtmiseks vajalikud meetmed ei ole iseenesest peetud niisuguseks, milles esineks ühtegi erilist raskust.[66] Nii ei vabanda ega vähenda rikkumise kestust minu arvates see, et Iirimaa luges ülevõtmismeetmete edenemist seadusandliku tegevuse kaudu prioriteetseks ja püüdis järgida komisjonile enne menetlust esitatud näitlikku ajakava (vt käesoleva ettepaneku punkt 32). Sellegipoolest tuleb arvesse võtta, et liikmesriigi õigusaktidega, millest teatati 29. novembril 2018 (see tähendab 17 kuud pärast direktiivis 2015/849 ette nähtud ülevõtmistähtaega, milleks oli 26. juuni 2017), tagati küll hilinenult, kuid siiski ulatuslikus osas direktiivi 2015/849 ülevõtmine nii, et üle võtmata jäid ainult neli selle direktiivi sätet, nagu komisjon on osutanud, ja kõikidest selle direktiivi sätetest teatamiseni jõuti hiljemalt 3. detsembril 2019 (vt käesoleva ettepaneku punktid 17, 21, 71 ja 72).[67]

76. Lõpuks ei ole Iirimaa esitanud Euroopa Kohtule tõendeid oma maksevõime kohta.

77. Seepärast teen kõiki käesoleva kohtuasja asjaolusid arvesse võttes Euroopa Kohtule ettepaneku mõista Iirimaalt välja põhisumma 1 500 000 eurot.

VI. Kohtukulud

78. Euroopa Kohtu kodukorra artikli 138 lõike 1 kohaselt on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna komisjon on nõudnud kohtukulude hüvitamist ja Iirimaa kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud välja mõista Iirimaalt. Vastavalt kodukorra artikli 140 lõikele 1, mille kohaselt kannavad menetlusse astunud liikmesriigid ise oma kohtukulud, tuleb Eesti ja Prantsusmaa kohtukulud jätta nende endi kanda.

VII. Ettepanek

79. Eeltoodut arvesse võttes teen Euroopa Kohtule ettepaneku:

1. Tuvastada, et kuna Iirimaa ei võtnud 26. juuniks 2017 kõiki direktiivi 2015/849 ülevõtmiseks vajalikke meetmeid või vähemalt ei teatanud nendest meetmetest, on ta jätnud täitmata oma kohustused, mis tulenevad selle direktiivi artikli 67 lõikest 1.

2. Mõista Iirimaalt välja põhisumma 1 500 000 eurot.

3. Mõista Iirimaalt välja kohtukulud.

63 Vt käesoleva ettepaneku 8., 9. ja 27. joonealune märkus.

64 Vt 19. detsembri 2012. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Iirimaa (C-374/11, ei avaldata, EU:C:2012:827, punktid 38 ja 52). Vt ka kohtujurist Fennelly ettepanek kohtuasjas komisjon *vs.* Kreeka (C-197/98, EU:C:1999:597, punkt 43).

65 Vt 30. mai 2013. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Rootsi (C-270/11, EU:C:2013:339, punktid 57 ja 58) (27 kuud) ja 13. juuli 2017. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Hispaania (C-388/16, ei avaldata, EU:C:2017:548, punkt 40) (29 kuud).

66 Vt 31. märtsi 2011. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Kreeka (C-407/09, EU:C:2011:196, punkt 33).

67 Vt 9. detsembri 2008. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Prantsusmaa (C-121/07, EU:C:2008:695, punkt 85).

4. Jätta Eesti ja Prantsusmaa kohtukulud nende endi kanda.